

НОВРУЗ БАЈРАМЫНЫЗ МУБАРӘК!

Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100
1921-2021
ДАССР

Тәсисчиләр: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№12 (98308) 1920-чи илдән чыхыр 19 март 2021-чи ил, чүмә.

Гүжәти 2 рубл.

Мартын 16-да Дағыстанын башчысы вәзифәсини мұввә-гәти ичра едән Серкеј Меликов рекиона ишкүзар сәфәр-лә кәлән Русија Президенти јанында саһибкарларларын һүгүгларыны мұдафиәси үзрә Мүвкәкили Борис Титов-ла көрүшмүшдү. Мүзакирәдә ДР –дә саһибкаларын һүгү-гларыны мұдафиәси үзрә Мүввәкили Мурад Далкатов иштирак етмишдир.

Гонағы дағыстан торпа-ғында саламлајан Серкеј Меликов демишдир: «Биринчи дәфә дејил ки, сиз республикаја кәлирсиниз вә рекионун бу саһәдә ки, чохла актуал проблемләр сизиде нараһат едир. Бизим бүтүн әввәлки көрүшләримиз, о вахт-лар Шималы Гафғаз даирәси-нин бүтүн субјектләри, бу күн исә Дағыстан үчүн әһәмијәтли гәрарларын гәбул едилмәси илә баша чатмышдыр. Бүтүн бу мәсәләләр республика үчүн

БИЗНЕСИН ИНКИШАФИ МӘСӘЛӘЛӘРИ...

Борис Титовла көрүшмүшдүр

чох зәруридир».

Борис Титов өз нөвбәсиндә гејд етмишдир ки, һәмишә о дағыстана бөјүк сөвинчлә кәлир вә рекионда өзүнү евиндә олдуғу кими һисс едир. Бунун-ла белә Титов әләвә етмишдир ки, пандемия вә «коронабәһ-ран» бизнесин инкишафына негатив тәсир етмишдир.

«Илк нөвбәдә мән истәр-дим ки, бизнес үчүн ағыр бир вахта шәраитин јүнкүлләш-дирмәси үчүн лазим кәлән һәр шеји етдијинизә көрә сизә тәшәккүрүмү билдирим. Биз гәбул едилмиш дөстәк тәд-бирләрини көрүрүк. Неч дә Ру-сијанын бүтүн рекионларында сиздә олдуғу – верки јүкүнүн азалдылмасы, бизнесә көмәк кими тәдбирләр гәбул едил-

мәмишдир. Бунларсыз бизнес үчүн бәһран даһа дағыдычы оларды», - дејә бизнес – оббүд-смен вургуламышдыр.

Онун сөзләринә көрә вә-зијјәт бу күн нормаллашмыш вә кәләчәк һағында дүшүнмәк лазимдыр.

«Республикада кичик ис-теһсал бизнесин инкишафы һағында дүшүнәрәк биз бир сыра идеја вә тәклифләр кә-тириммиш ки, онлары мүзакирә едә биләрик. Бунлар бүтүн игтисадијјәт үчүн артым локо-мативи ола биләр. Бу күн бизә мұдафиәдән һүчүма кечмәк лазимдыр», - дејә Титов при-оритетләри кәстәрмишдир.

Серкеј Меликов өз тәрәфи-дән әләвә етмишдир ки, белә бир чәтин вахта һакимијәтлә

бизнес-бирликләрин мұнаси-бәтини Русија Президентинин тәјин етдији критеријалар үзрә јенидән форматлашдырмаг чәһди едилир.

«Бүтүн сәвијјәләрдә саһиб-карлығын инкишафы олмадан

биз социал-ифтисади кәстәри-чиләринин јахшылашдырыл-масында игтисади сәмәрәјә наил ола билмәрик. Бу бир мәнәлидыр», - дејә Меликов билдирмишдир.

КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ

Вачиб мәсәлә һәлл едиләчәкми?

Өтән илин ахырларында РФ һөкүмәти өзүнүн 24.22 нөмрәли гәрары илә өз әразисиндә 4 терруар әразиләр мұәјјән етмишдир. Бу әразиләр-дән бири Дәрбәнд рајонудур. Терруар әрази нә демәкдир?

Садә дилдә десәк, кәнд тәсәр-рүфаты биткиләринин бечә-рилмәси үчүн һәр тәрәfli әлвәришли иглим шәраити олан әрази сајылыр. Дәрбәнд рајону үзүмчүлүк үчүн һәр чәһәтдән әлвәришли реки-он һесаб олунур. Бу гәрар сөзүн әсл мәнәсында республикада үзүмчүлүјүн инкишафына бөјүк төһфә вермәлидир. Лакин индијә кими торпаг мәсәләсинин һәлл едилмәмәси тәсәррүфатлара субсидија алараг бу саһәни инкишаф етдирмәјә имкан вермир. Белә тәсәр-рүфатлардан бири «Зидјан агрофир-масы» бәләдијә унитар мұәссисәси-дир. Агрофирма вахтилә үзүмчүлүк саһәсиндә јахшы нәтичәләр әлдә едән тәсәррүфатлардан бири иди. Сон 20 илдә өлкәмиздә баш верән просесләр үзүмчүлүк кими кәлирли саһәнин јени сәвијјәдә инкишаф етдирилмәсинә бөјүк әнкәлликләр тәрәдир. Нәтичәдә бир чох тәсәррүфатлар мұәјјән чәтин-ликләрлә үзләшсә дә, һәмин мәсәл-ләр мұхтәлиф мұшавирәләрдә вә һәтта Русија һөкүмәти сәвијјәсиндә мұзакирә олунса да, һәлли јоллары тапылмыр. Бу сәбәбдән Дәрбәнд рајонунда бир сыра тәсәррүфатларын үзүмчүлүк саһәләри азалыр вә ја да узун илләр олдуғу кими

галыр. һазырда Зидјан агрофирмасы-нын 145 гектар барверән үзүмчүлүкәри мөвчүддур. Өтән илин гураг кечмәси тәсәррүфата даһа чох зијан вурмушдур. Бар верән саһәләрдә кәзләнилән мөһ-сулу алмаг мұмкүн олмамашдыр. Чүнки тәсәррүфатын үзүмчүлүк саһәләринин бир һиссәси дәмийә, бир һиссәси шәрти суварма торпагларда јерләшир.

Өтән илдә Самур-Дәрбәнд каналын-да јағынтылар олмадығындан тәсәр-рүфатлар кифајәт гәдәр суварма сују илә тәмин олунмамыш, мөһсулдарлыг да чох ашағы олмушдур. һазырда тәсәррүфатын үзүмчүлүкәриндә гуру будама, бағлама вә тәмир ишләри апарылыр.

Сон мәлумата көрә 100 гектар са-һәдә гуру будама, 50 гектарда чари тәмир вә 30 гектар саһәдә гуру будама ишләри баша чатмышдыр. Бу ишләрдә күндә 40-45 нәфәр фәһлә чалышыр. Онларын әксәријјәти дә башга јерләр-дән чәлб едилмиш ишчиләрдир. Тә-сәррүфатын өзүнүн 20-јә јахын даими фәһләси вардыр. Чари илдә бурада 30 гектарда јени үзүмчүлүкәри салын-малыдыр. Назирликдән верилмиш бу плана әмәл едилмәси үчүн мұхтәлиф имканлар ахтарылыр.

Агрофирманын директорунун сөз-ләринә көрә јени бағлар салынмасы үчүн торпаг саһәси мөвчүддур. Лакин салынмыш бағларын бечәрилмәси үчүн дөвләтдән субсидија алмаг суал алтын-дадыр. Сәбәби мұгавилә олмамасыдыр.

Ејни вәзијјәти диқәс тәсәррүфат-ларда да мұшајиәт етмәк олур. Респу-бликанын јени рәһбәрлији үзүмчүлүјүн инкишафына даир мәсәләнин мұза-кирәсини РФ-нин Федерасија Шурасы сәвијјәсинә чыхармасы бу мәсәләнин һәлл едиләчәјинә еһтималы артырыр.

Тәсәррүфатда үзүмчүлүкә јанашы, тахылчылыг да мөһсул олурлар. Бу илин мөһсулу үчүн 170 гектар саһәдә пајызлыг буғда әкилмишдир. һавала-рын әлвәришли кечмәси саһәләрдән бол мөһсул кәтүрүләчәјинә зәмин јарадыр.

Тәбиәтин јаратдығы имканлар кәнд тәсәррүфаты ишчиләри үчүн бол мөһсул јетишдирмәјә шәраит јарадыр. Сөзсүз ки, онлар бу имканлардан бача-рыгла истифадә едәчәкләр.

К. Кәримов

Районда бүтүн орта иллик жагынты стандартларыны дө-фөлөрлө ашан бол гар (бэзи жашагыш мөнтөгөлөрүндө гар өртүжүнүн хүндүрлүгү 120 см.-и кечиби) 70 гектар истихананы дагытмыш вә 40 гектар эразидә мөһсулу мөһв едиб. һәмчинин, 38 фәрди ев вә 136 талвар фәлакәтдән зәрәр чәкиб.

Бөлкөнин Фөвгәладә һаллар назирлижинин жүздән чох әмәкдашы фәлакәтин нәтичәләринин арадан галдырылмасында иштирак едиб. 30 әдәд хусуси техника күчәләрин вә социал мүәссисәләрин тәмизләнмәси илә мөһгулдур.

Бәләдијәнин Фөвгәладә һаллар Комитәсинин ичласында район башчысы Маһмуд Әмирәлијев район сакинләринә вә аграр секторла мөһгул олан саһибкарларла дөјөн мадди зияны ајдынашдырмаг үчүн комиссија јаратмагы тапшырмышдыр.

Кәнд тәсәррүфаты истәһсалчыларына кәрә, игтисади зәрәр жүз милјонларла рубл тәшкил едир. Белә ки, «Начинающий фермер» грантынын саһиби олан саһибкар Магомәдин Сүләјманов бир гектарда истиханаларын метал чәрчивәләринин дағылмасы вә чөкән дам өртүжүнүн помидор мөһсулуну зај етмәси барәдә бөлкөнин кәнд Тәсәррүфаты назирлижинә мәлумат вермишди.

«Мән ДР Кәнд Тәсәррүфаты вә Әрзаг назирлијиндән алынған вәсаити истифадә едәрәк 2019-чу илдә истихана саһәләри салмышам. Индијә гәдәр өһдәлијими позмамышам, инди гар јағдығына кәрә чох чәтин вәзијәтдәјәм», - дөјә

фермер шикајәтләнир.

Гарын тәсирина мәрүз галан бөлкәни ФНН-нин ДР үзрә рәһбәри Н.Казимагомәдов, ДР информасија вә мәтбуат назири У.Һачыјев зијарәт етмишләр. Онлар район башчысы илә район әһалисинә

мүмкүн дөстәк тәдбирләрини вә фәлакәтдән зијан кәрәнләрә үнванлы јардымлары мүзакирә етдиләр.

Вәзијәти гijмәтләндирмәк үчүн «Дағыстан» РИА-нын журналист групу бөлкәјә кетмишди.

Дағыстанда јаған гар Гарабудагкәнд районунда 70 гектар истихананы дағытды

Хатырладаг ки, күчлү гар жағмасы нәтичәсиндә ән чох үч кәндин сакинләри вә инфра-структуру зијан көрмүшдүр: Гарабудагкәнд, Уллубијаул вә Параула. Чох тәәссүф ки, бәзи инсан төләфатлары олду: бир јенијәтмә дағынтылар алтын-да галыб өлүб, дикәр јаралы ушаға исә стационар тибби јардым көстәрилиб.

Тәмиз мүһит- сағламлыгдыр

Сағламлығын әсас шәртләриндән бири тәмизликди. Һәр бир инсан әтраф мүһитин тәмизлијинә диггәт јетирмәлидир.

Бу мөдәнијәт инсанларда һәлә кичик јашларыннан формалашмалыдыр. Она кәрә дө бу саһәдә әсас мөсулијәт илк нөвбәдә валидәјнләрин, сонра исә мүәллимләрин үзәринә дүшүр. Белә ки, мүәллимләр дәрәс просесиндә әтраф мүһитин тәмизлији вә онун сағламлыға тәсири һаггында шакирдләрә вахташыры мәлумат вермәлидир. Бунунла бәрәбәр ичтимаијәт дө бу мөсәләдә фәал иштирак етмәлидир.

Тәәссүф ки, бәзи инсанлар бу мөсәләјә лагәјд јанашыр, санитарија- кикијәна гајдаларыны позур, әсас мүһитин тәмизлијинә өкәј мүнәсибәт бәсләјирләр. Нәтичәдә анти-санитарија вәзијәти јараныр. Јашадығы јерин сәлигә- сәһманына мөсулијәтсиз јанашан инсанлар чәкдији сигарети јерә атыр, истираһәт етдији паркда тум чыртдајыб, габынығыны јерә төкүрләр. Лакин

зибил гутуларынын олмасына бахмајараг һара кәлди, атырлар. Һалбуки шәһәрин мүхтәлиф эразиләриндә туллантылар үчүн зибил гутулары јерләшдирилиб, хусуси јерләр ајрылыб. Һәр јердә олдуғу кими бу мөсәлә Дәрбәнд шәһәриндә дө актуалдыр. Мүәјјән олунмуш эразиләрдә туллантыларын атылмасы үчүн зибил гутулары гојулса да бир чох күчәләрдә нәтәмизлијә раст кәлинир. Хусусилә шәһәрин базарлары әтрафында, евләр арасы јерләрдә, кечидләрдә вәзијәт даһа ачыначгалыдыр. Бу јерләр әһалинин јолу тәһлүкәсиз кечмәси үчүн ајрылса да, мөсулијәтсиз вәтәндашлар онлары зибил-ләмәкдән чәкинмириләр. Нәтичәдә хошакәлмәз мәнзәрәни көрән пијадалар нараһат олурлар.

Аидијәти тәшкилатлар бу јерләрдә тәмизлик ишләри

апарсалар да, сакинләр јенә дө буралары чиркләндирмәкдә давам едирләр. Мүвафиг гурумлар һәтта бир мүддәт бу сәбәбдән дө вәтәндашлары хәбәрдарлыг етмәклә, чәримәләмәк мөчбуријәтиндә галырдылар. Бу дө тәәссүф доғуран бир һалдыр.

Әтраф мүһитин чиркләндирилмәси, јашыллыгларла, паркларла көстәрилән лагәјд мүнәсибәти кәлиш-кәдиш јерләриндә дө ајдын кәрмәк олар. Бәзи јерләрдә, хусусилә сәкиләрдә јерләшдирилән ишыг лампалары вә башга элементләрин мүәјјән һиссәси сындырылыб, јарарсыз һала салыныб.

Дәрбәнд јерли вә харичи туристләрин чох үз тутдуғу шәһәрләрдәндир. Унутмајаг ки, тәмизлик мөдәнијәтди, сағламлыгдыр, гәдим шәһәрин нә гәдәр дө сәлигәли вә тәмиз олмасы кәлән гонагларда мүәјјән фикир формалашдырыр. Буна кәрә дө һәр кәс шәһәрин тәмизлијинә диггәтлә јанашмалыдыр.

Таһир Салех

Һәчч компанијасы башлады

Республика, өлкәнин дикәр субъектләри арасында ән чох һәчч зијарәти квотасы алды. Бу коронавирүсла мүбаризә үзрә рекионал гәраркаһын ичласында елан едилиб. Дағыстан

Һәчч) зијарәти барәдә мәлумат вериб. Дағыстан Республикасындан 175 нәфәр кичик бир һәчч зијарәтинә кәдәчәк. Һәчч зијарәтинә кәдиш ијул ајында башлајыр»

Сәудијјә Әрәбистана дахил

Республикасынын милли сијасәт вә дини ишләр назири Енрик Мүслүмов билдириб ки. «2021-чи илдә Дағыстан һәчч зијарәти үчүн тәхминән 8 мин јер алыб. Бу ил дө Сәудијјә Әрәбистаны үмрә (кичик

олмаг үчүн бир зәвварын COVID-19 пејвәнд олмасына еһтијаж вар. Кичик бир һәчч үчүн пејвәндләмә төләб олунмур, анчаг 18 илә 50 јаш арасында бир јаш һәдди вар.

ИДМАН ХӘБӘРЛӘРИ

Шаһмат вә домино турнири

Бу күнләрдә «Дәрбәнд шәһәри» мәркәзи китабханада ДАССР-ин 100-иллији илә әлагәдар олараг, көрмә габилитәтсиз иф олан идманчылар арасында шаһмат вә домино үзрә шәһәр турнири кечирилди. Јарышда 35-дән чох киши вә гадын идманчы иштирак етмишди. Турнирин әсас мөгсәди бәдән тәрбијәси вә идманы, олимпиа вә паралимпиа һәрәкатләрыны әлилләрин актив һәјәт тәрзи, социал вә мөдәни реабилитасија васитәси кими популарлашдырмаг вә тәблиг етмәкди.

Турнирин өз нөвбәсиндә һәр бир даирәви

системдә кечирилдијини әлавә едирик. Республика категоријалы һаким-нәзәрәтчиләр Надир Нурачев, Таһир Чәфәров тәјин едилиб. Мүкафат газанан иштиракчылар диплом, мүвафиг дәрәжә сертификатлар вә гijмәтли һәдијәләрлә мүкафатландырылдылар. Идман рәһбәринин мушавири Тамерлан Сәрдаров да мүкафатландырма мәрәсиминә гатылмышдыр. Турнирин тәшкилатчылары «Дәрбәнд шәһәри» кәнчләр сијасәти вә идман идарәси иди.

М. Сејидов

Хошбәхтлијә јол, инсанлыгдан кечир

бир кәс апара биләр, анчаг јахшылығын чәкиси чох ағыр олур, ону һәр кәс апара билмәз. Һәр бир инсанын өз чәкиси вар һәр кәс дө өз чәкисинә кәрә танынар. Ағылы инсанын өз чәкиси илә сөз чәкиси ејни олмалыдыр, бәзән сөзү илә өзү дүз кәлмәјән инсанлар олур. Улу бабаларымыздан белә бир мөсәл вар, евә кәлән гонағы, кејими илә гаршылајыб, ағылы илә јола саларлар. Амма инди заманәнин дәјишдијинә кәрә шәртләр дө дәјишиб. Кејими илә гаршылајыб, пулу илә јола салырлар. Инди әсас пулдур, ағыл олмаса да олар. Ағыл нәјә лазымдыр, нә јејилмир нә кејилмир. Амма пул һәм јејилир, һәм дө кејилир. Пулун варса адын санын вар, мөчлисә кирирсән һәрмәтин вар. Бәзән олур ки, кәлдијин мөчлисдә өз јерини тапа билмирсән. Она кәрә ки, пулун јохдур. Бәзән белә мөчлисләрдә, адам өзүнү гүрбәтдә сәјыр. Белә һаллар да олур ки, сәни һеч нәдән кунәһкар сәјачаглар. Белә инсанларла сөзүм будур. Кимисә нәдәсә кунәһландырманадан өнчә, бир керијә дән бах сән кимисә инчитмәмисән? Һәр кәс, өз кунәһыны илк өнчә кәрә билмәли. Вә о ан инсан хошбәхт вә кунәһсыз ола биләр. Мән јазынын әввәлиндә белә бир сөз јаздым хошбәхтлијә јол, инсанлыгдан кечир. Мән һәр бир кәсә бу ағыр јолда, уғурлар арзу едир вә хошбәхтлик арзу едирәм.

Н.Гулијев

ИШ ИНСАНЫН ЧӨВЪЭРИДИР

Бу күн өмрү узатмаг үчүн бир чох ресептләр тәклиф олунур- саглам һәјат тәрзи, физики әмәк, тәмиз дағ һавасы вә бир нөв спесефик пәһриз вә с. Анчаг гәтијјәтлә әминәм ки, бүтүн бу фәјдалы төвсијәләри истисна етмәдән, һәр шејдән әввәл инсан шән вә никбин олмалы, үмидсизлијә вә бәдбинлијә гапылмамалы вә нечә дејәрләр, һәр заман јахшы вәзијјәтдә, јүксәк әһвал-руһијјәдә олмалыдыр. Мән буна 8 март Бејнәлхалг Гадынлар бајрамы әрәфәсиндә Јерси кәнд сакини, 96 јашлы Гызханым Фејзуллајева (гыз фамилијасы Таһирова) илә көрүш заманы бир даһа әмин олдум.

Мәним синиф јолдашым Фејзулла Гызханым нәнәнин оғлудур вә она көрә дә мән бу евә тез-тез баш чәкирдим. Бу дәфә кәлишимдән хәбәр тутан нәнә чох севиңди, чүнки о, хәтрими әзиз тутур вә мәни өз оғлу кими чох истәјир. Мән ону 8 март Гадынлар бајрамы

һеч бир шеј баш вермәз.

-1924-чү илдә доғулмусунуз. Әкәр јанвар ајында дүнјаја кәлсәјдиниз, Ленин һәлә сағ оларды. Өтән илләрдән ән чох нәји хатырлајырсыныз?

-Бәли, Лениндән данышырсанса, мәним јашадығым мүддәт әрзиндә өлкәмиздә

јахынлығында гулдурлар тәрәфиндән өлүмчүл јараланмышды.

-Јәгин ки, мұһарибәдән сонра даһа асан олды?

-Бәли, әлбәттә, фашистләр үзәриндә Гәләбә бизим үмуми бајрамымыз иди: аталарымыз вә гардашларымыз мұһарибәдән гајыдырдылар. Анчаг бу һәгигәтин һамысы дејил- мәним мұһарибә башламаздан әввәл нишанландығым оғлан давадан гајытмады. Јерси чамаатынын чох чалышган бир оғлу һаггында бунлары сөјләмәлијәм. Мұһарибә илләриндән јорулмаг билмәдән чалышырдыг. Бизим Јерси гоншу кәндләр арасында ән бәрәкәтли кәндләрдән иди. Дағыстанын учгар кәндләриндән белә ачлыгдан гачан аварлар, даркинләр,

рын һамысы долдурулмушду.

-Ушаг икән тахылын бир һиссәсини гоншуда нечә сахламалы олдуғумузу јахшы хатырлајырам, чүнки артыг ону бошалтмаг үчүн јеримиз јох иди: зирзәмиләр, ејванлар- һәр шеј тахылла долмушду. Мәһсуз беләчә бол иди,-дејә Фејзулла хатырлајыр.

-Бир фермада тәхминән 1000 баш сағмал инәк вә чамыш вар иди. Көрә јағы, әт вә гајмаг дөвләтә тәһвил верилирди, һәлә өзүмүзә дә чатырды. 15 ил сағычы ишләмишәм,- дејә Гызханым нәнә сөһбәтә давам едир.

-О заман индики кими техника јох иди, әсасән физики әмәк сәрф едилирди. Бу күн үчүн мұасир технолокија мөвчуддур. О вахтлар бир нечә ајда көрүлән ишләри инди бир һәфтәнин ичиндә тамамламаг олар. Лакин

Әмәк вә никбинлик узунөмүрлүлүјүн башлыча сирри

мүнасибәтилә тәбрик етдим вә сөһһәтилә марағландым.

-Уча Рәббимә һәмд олсун! Сөһһәтимдән шикајәт етми- рәм, јаддашым да әладыр, евдә өзүм кәзир, әл-ајаг едирәм вә мәним јашымда олан бир инсана бундан артыг нә лазымдыр, оғул? Јалһыз кәзләримин јахшы көрмәмәсиндән бир аз наразыјам. Мән охумағы, мұталиә етмәји чох севиридм, гәзет, журнал, китаб охујурдум. «Профессор кими һәмишә охујурсан»,- дејирдиләр мәнә (күлүр). Оху- дугларымын һамысыны инди дә хатырлајырам. Пејғәмбәримиз әләјһиссәләмын анадан олмасындан, та өләнә гәдәр олан бүтүн әһвалатыны, һәјат һекајәсини даныша биләрәм. (Јаваш-јаваш пејғәмбәрин һекајәсини әтрафлы изаһ едир: бүтүн өвладларынын адларыны, һәзрәти Мөһәммәдин (сәлләллаһу әләйһи вә сәлләм) һәјат јолдашларыны, Ислам дининин мејдана кәлмәси вә гурулмасы илә әлагәли әсас һадисәләри билир).

-Кәзәл һафизәниз вар. Сизи саглам вәзијјәтдә көрмәкдән чох мәмнунам вә сизә даһа мөһкәм чан сағлығы арзулајырам. Үмидварам ки, јүз иллијиниздә рәгс едәчәјәм.

-Һәр шеј Аллаһын әлиндә, онун ихтијарындадыр, оғул! Онун изни олмадан Јер үзүндә

бир чох һөкүмәт башчылары дејишдирилди (күлүр). Аллаһ Президент Путинә чан сағлығы версин, өмрүм боју бу гәдәр јахшы бир башчы көрмәмишәм. Бизимлә- јашлы инсанларла марағландығы үчүн она тәшәккүр едирәм. Әлбәттә, һәр шејдән әввәл мәни өвладларым сахлајыр, амма дөвләтин көмәји дә аз әһәмијјәт кәсб етмир. Белә олан тәгдирдә, әкәр бачарырсанса, Президент Путинә мәним шәхси тәшәккүрүмү чатдырын.

-Дедикләринизин һамысы гәзетимиздә дәрч олуна- чаг вә иншаллаһ, бу тәшәккүрләр Русија Президентинә чатачаг.

-Сағ ол, оғул! Өтән илләрә кәлдикдә, һәјатда һәр шеј олуб. Анчаг ән чәтин дөвр әлбәттә ки, Алманијанын өлкәмизә һүчүм етдији мұһарибә илә әлагәләндирилди. О вахт 16 јашым вар иди, атам мағазада ишләјирди. Хатырлајырам ки, онлар јун ипдән олан јумагла- ры кәнддәки бүтүн гадынларла пәјлададылар вә биз чәбһә үчүн әлчәкләр вә чораблар тохудуг. Күндүз колхозун тарласында ишләјирдик, ахшамлар чәб- һәдә вурушан өскәрләримизә исти палтар тохујурдуг. һамы вар гүввәсини әсиркәмәдән

чалышырды. Она көрә дә фашистләр мәғлуб едилди, икид өскәрләримиз Берлинә чатдылар вә бајрағымызы дүз дүшмәнин үрәјинә санчдылар. Ешг олсун, өскәрләримизи Берлинә апаран јолдаш Ста- линә!

-«Дүз дүшмәнин үрәјинә!». Нә кәзәл вурғуладың, јәгин ки, һеч ким бундан јахшысы- ны демәјиб.

-Бәли, һәлә бундан башга, биз гызлар вә гадынлар ишлә- дијимиз заман өзүмүз маһны гошур вә охујурдуг:

Даим уча башымыз, Сталин јолдашымыз. Пијадајыг, атлыјыг, Биз полад ганадлыјыг.

Анчаг бунунла јанашы, горхаг, дүшмәни мәғлуб ет- мәк үчүн мұһарибәјә кетмәк өвәзинә, мешәдә кизләнен, инсанларын өвләрини гарәт едән, колхозчулара, колхоз сәдрләринә һүчүм вә әрзаг тәләб едәнләр дә вар иди. Әлбәттә, гулдурларла әмәк- дашлыг едән, онлара колхоз анбарларындан чәрәк, јағ вә диқәр мөһсуллар верән бәзи кәндлиләрә дә раст кәлинирди. Колхоз сәдримиз Абдулбәси- рин арабасына һүчүм да мөһз онларын көмәји илә тәшкил едилмишди. О Кичик- чај чајы

лаклар, тәркәмәлиләр бир тикә чәрәк үчүн бизим кәндә кәлирдиләр. Онларын бәзилә- ри кәндә чатмадан, елә јолда өлүрдүләр. Бир чох јетим ушағлары кәндимизин мәрһә- мәтли адамлары сахлајырды. Дүздүр, өзүмүзә дә чәрәк чатмырды, анчаг сон тикәни башгалары илә бөлүшүрдүк. Аллаһ о илләрдә колхоз тәсә- рүфатына рәһбәрлик едән Аб- дулбәсирин руһуна раһатлыг версин. Чамаатымыз- онлар әсасән гадынлар, гочалар вә ушағлардан ибарәт иди, онун сәјәсиндә мұтәшәккил фор- мада шум вә бичин ишләринә гатылмышдылар. О дејирди: «Бу күн бугда әкмәсәк, сабаһ һамымыз ачындан өләчәјик».

Мұһарибәдән сонра вәзиј- јәт асанлашды: колхозчулар үчүн даһа чох тахыл сахламаға башладылар. Јахшы ишләсәк, бәрәкәтли торпағымыз бол мөһсул верәр. Мән габагчылардан идим, һәмишә мұкафа- та лајиг көрүлүр, 4-5 тон тахыл алырдым. Әрим дә ејнилә мән алан гәдәр алырды. Бәзән елә олурду ки, газандығымыз тахы- лын евдә бошалдылмасы үчүн јер, кифајәт гәдәр кисә, чәлләк, кәнди (тахыл вә ун сахламаг үчүн тахтадан һазырланмыш сандыг) чатышмырды, онла-

буна бахмајараг, әкин саһә- ләримизи тикән, кол-кос бас- мыш вә бу торпағлар бош- бошуна бурахылмышдыр.

-Бәли, заман дејишиб, оғул,- әкиб- бичмәсәләр дә һамы үчүн чәрәк вар. Өмрүмдә белә бир боллуг көрмәмишәм. Аллаһ Президентимизә чан сағ- лығы версин!

-Сиз нечә дә никбинсиз, машаллаһ!

-Һәм атам Исафил, һәм дә бабам Таһир никбин инсан идиләр. Бабам Таһир һачыкүл дајы вә диқәр кәндлиләрлә бирликдә пијада һәччә кә- дәрәк, Мәккәни зијарәт етди, үч-дөрд ај јолларда галды. һамы сағ-саламат гајытды. Бир инсан јахшы бир шеј һаг- ғында дүшүнүрсә, Аллаһ она көмәк едир. Буна көрә дә шән олмаг лазымдыр. Үмидсизлијә гапылмағын нә фәјдасы вар?

-Сизинлә тамамилә ра- зыјам. Никбинлијиниз әсас сәрвәтиниздир. Бу марағлы сөһбәт үчүн чох сағ олун, кәләчәкдә сизә чан сағлығы вә әлә әһвал-руһијјә арзулајы- рам. Оғлунуза да ләјагәтли, сизин кими никбин олдуғу үчүн тәшәккүр едирәм.

-Сағ ол, оғул, гој Аллаһ сәнә өз лүтфүнү, мәрһәмәтини нә- сиб етсин!

Мүсаһибәни апарды:
Г.Өмәров
Рус дилиндән чевирәни:
А.Ағакишијева

Бизим киминләсә танышлығымыз заманы илк олараг инсанын ады илә марағландығымыза диггәт јетирмисинизми? Нәдәнсә, онун һаггында илк тәәсүраты адыла гуруруг. Мөһз ад инсанын тәлеји үзәриндә сирли вә изаһ едилә билмәјән бир күчә саһибдир.

Түркијәдә, Азәрбајчанда вә Дағы- стан халғларынын бәзиләриндә ушаг доғуланда она ки ад гојмаг адәтдир. Ону пис кәздән горумаг вә пис руһлары аздырмаг үчүн бири һәгиги, бири јалан. Та гәдим замағлардан ин- санлар бир шәхсин тәлејинин онун ады илә әввәлчәдән тәјин олундуғуна әмин идиләр вә ад дејишиклији тәлејин деји- шмәсини нәзәрдә тутурду. Беләликлә, бир арвад өз әринин фамилијасыны (сој- даны), јазычы-тәхәллүс, кешиш- килсә ләјагәтини гәбул едәрәк, ад алыр.

Инсанын адыны билмәклә, онун дини, миллијјәти барәдә бир фикрә кәлирик. Она көрә дә адларымыз өз дашыјычы- лары һаггында бир нөв тоглу мөлүмат- лардыр.

Һәр бир адын бир нөв эмоционал стимулу кими гәбул едилдији марағлы бир нәзәријә вар. Јәни бәзи адлар биздә һәссас, меһрибан вә хош һиссләр ојадыр. Диқәрләри исә әксинә, хошакәлмәздир вә инсаны өзүндән узағлашдырыр. Буна «адларын мусигиси» дејилир.

Исламда бир шәхсин адына хусуси диггәт јетилирди. Бир ад сечәркән вәлидејнләр буну ушағын баракат, мөмин вә Аллаһ горхусу алмасы нијјәти илә етмәлидирләр.

Гәдим Русијада ону һәр һансы аилә- дән вә ја гәбиләдән, нәсилдән ајыра бил- мәк үчүн нишан олараг бир ад верилирди. Бир чох инсанын ики ады вар иди: килсә тәрәфиндән «хач сујуна» салынанлар вә вәлидејнләр тәрәфиндән адландырылан «дүнјөви». Тезликлә харичи дил мәншәли адлар көһнә характерик адлары өвәз етди.

Бир шәхсин ады чох мөлүмат дашыјы- ыр. Буна көрә дә, өвладыныза ад верәр- кән билин ки, һәјатда онун гаршысына мөгсәд гојурсунуз. Бир шәхсин өз адын- дан хошу кәлмирсә, о заман бу һал онун бүтүн тәбии потенциалыны зәифләтмәјә башлајыр. Адыны вә паспортуну шуурлу шәкилдә дејишдирән инсан хошакәлмәз бир ишдән гуртулур вә тәлејини даһа јахшы тәрәфә дејишдир.

Елм сүбут етди ки, инсан үчүн өзүнә

мәхсус олан бир ад онда јалһыз хош һиссләр ојадыр. Бәзи астрологлар һесаб едирләр ки, бир сайт сәсли вә бир самит сәсли һәрф ушағын вә вәлидејнин ады илә үст-үстә дүшмәлидир. Белә олдугда онларын мүнасибәтләриндә һәмишә һармонија вә анлајыш олачагдыр.

Билирсинизми, ушаға ад гојаркән вә ја өз адынызы дејишдирәркән, дәрһал көрүнмәјән сәһр баш верир. Чүнки бу заман гисмән һәјат програмынын өзүлү гојулур!

К.Бабајева

НОВРУЗ-БАҢАРЫН РӘМЗИДИР

Новруз көзәлликләри

Новруз, демәк олар ки, бәрәкәт вә сафлыг байрамыдыр. Новруз севки вә барышыг байрамыдыр. Күсүлүләр бу байрамда барышыр, севәнләр исә бир-биринә говушур, јер-көј гыш јухусундан ојаныр, торпагдан бухар үзә чыхыр. Јерпәнәк баш галдырыр наз илә әтрафа бојланыр. Кечәкүндүз бәрәбәрләшир, ај күнәшә көз вуруб салам дејир. Һәтда улдузлар белә бир-биринә сажышыр. Бир сөзлә јер-көј байрам едир, торпаг јухудан ојанан кими отлар јаваш-јаваш башлајыр көјөрмәјә. Чәмәнзары ојанмыш торпаг вә јени ачмаг истәјән күлүн, чичәји гохусу бүрүјүр.

Әввәләр новрузда һәр кәс бир-биринин евинә гонаг кедәр, байрам хончаларындан пай апардылар. Сәмәни чүчәрдиб бе-

лине тәзә кәлин кими гырмызы лент бағлајардылар. Санки сәмәни евә кәлин кими кәлирмиш. Улу бабаларымыз дејирди ки, сәмәнинин кәлиши һәр бир евә бол рузу бәрәкәт кәтирир. Сәмәнинин гохусу олан евә, мөләкләр дә кәлир, бу байрам башга байрамлардан чох фәрғлидир, чүнки новрузун кәлишинә дәрәд һәфтә галмыш һазырлыг кедир. Су чәршәнбәси, Од чәршәнбәси, Јел чәршәнбәси, Илахыр чәршәнбәси вә нәһәјәт һамынын сәбирсизликлә көзләдији назлы дузлу баһар гыз бол бәрәкәтли новруз байрамы кәлир. Һәр кәс бу байрама, сидг үрәкдән һазырлашыр, кимин тәзә нәји вар, бу байрамда кәјинир, һәтда новрузда јени палтар алыб вә тәзә палтары байрамы гаршыламаг үчүн байрам ахшамы нијәт едиб

кәјинирләр. Сүфрәјә тәзә габлар дүзүрләр, бир-биринин гапысына торба атыб пай көзләјирдиләр, буну хүсусән кәнчләр едәрди. Сәвдији гызын гапысына папаг гојардылар, сәвдији гыз да онун папагына севкисинә чаваб нишаны олараг нахышлы әл јайлыгы вә өз тохуду чораблардан пай гојардылар. Индинин өзүндә дә, Дәрбәнддә бу адәтләри давам едир. Новруз габагы ханымлар ев тәмизликләри илә мәшгул олулар. Бөјүк һәвәслә евләринин ајнабәндләрини силиб тәмизләјәр вә байатылар охујардылар.

Әзизим тәмиз олун,
Саф олсун тәмиз олсун.
Новруз астанададыр,
Евмимиз тәмиз олсу.

Әзизинәм јаз кәлир,

Гыш јол алыр, јаз кәлир.
Көзүмүз ајдын олсун,
Рузулу новруз кәлир.

Сонра исә, ширнијатлар биширәдиләр. Өз евинин бәрәкәти илә һәр евдә хонча бәзәнәрдә, шәкәрбура, пахлава, гоғал, ноғул, ләбләби вә.с. ширнијатлар рәнкбәрәнк бәзәнмиш јумурталар аилә үзвләринин сајы илә хончанын әтрафына шамлар дүзүрдиләр. Байрам ахшамы о шамлары јандырыб һәр кәс өз нијәтини едир вә хончадан бир ноғул алардылар. Хорүз күләшдирмәк, јумурта дејүшдүрмәк кими даһа чох јумурта газанса, дикәрләри онун үчүн новруз байатлары сәјләмәли идиләр. Индидә бәзи кәндләрдә бу адәт әнәнә давам едир, новрузун кәлишилә чөлләр јашыл дон кәјир, дағларын үзүндә пәрдә ачылыр, онлар да өз баһар тәрәвәтини долғун көрүнүшләри илә кәстәрир. Ағачлар чичәкләјир, дүнјанын рәнки кими гохусу да дејишир. Бу јәрдә дејилир:

Әзизинәм бол рузу,
Бол бәрәкәт, бол рузу.
Һәмишә дејә-күлә,
Гаршылајаг новрузу.

Кечмишдә нәнәләримиз, ушағлары башларына топлајыб онлара новруз байрамынын хүсусијәтләриндән данышардылар. Гызлар чәлдә чүт чәкәрәк, арзу тутуб чәкилмиш чүтүн үстүндән һоппандыардылар. Оғланлар нишанлыларыны көрмәкдән өтәри, бачыларына һәдијә вәриб онларын евләринә кәндәрәдиләр. Оғлан бачысы да кәлиб, гардашынын саламыны онлара чатдырардылар.

Әзизим һарда галдын,
Күллу баһарда галдын.
Нишанлын сәнин үчүн,
Дагыхыб, һарда галдын?

Нишанлы гыз, балдызына белә дејәрди:

Әзизим хош кәлдин,
Сәфа кәлдин, хош кәлдин.
Бу новруз ахшамында,
Әзиз балдыз хош кәлдин.
Новрузун көзәллији, онун

кәчмишимиздән бу күнә кими кәлиб чатан атрибутлардыр. Сәһәнк, чәһрә, јун дарајан мин илләри бизә хатырладан гәдим габлар. Новрузда сәмәни бәчәртмәјин дә, өз анламы вар. Сәмәни сүмбүлдән, буғдадан чүчәрир, сәмәнини чүчәрдәркән, она көрпә ушаг кими гайгы кәстәрмәлисән. Кичик бир сәһв, сәмәнинин дүзкүн битмәмәсинә сәбәб ола биләр. Онда нәнәләримиз дејәр, сәмәни сафлыгы вә паклыгы сөвәр, она көрә сәмәни үчүн буғданы суја төкәркән, онун үчүн охујардылар.

Ај сәмәни –сәмәни,
Пешман етмә сән мәни.
Мәним үзүмү ағ ет,
Бах нечә сәвдим сәни.

Новрузда бүтүн гоһум, гоншу бир араја кәлиб һарај сәкәрләр. Кечәл- Коса, зурна балабанла чалыб охујарлар.

Әзизим кәл Коса,
Кәл бираз динчәл Коса.
Кечәл дә дарыхыбдыр,
А узун сағгал Коса.

Кечәл вә Косанын зарафатлары, онларын чалыб охумалары өзү бир байрамдыр. Онлар да һәр заман олдуғу кими һәр евдән өз пайларыны алмаг үчүн һәр евин гапысына торба атардылар, кими шәкәрбура, пахлава, бәзәнмиш јумурта, ноғул, гоғал гојардылар. Кимиләри дә онларын торбасына даш гојардылар. Нәнәләримиз дејәрди ки, Кечәл илә Косанын һәтда ким олур олсун, гапыја гојулан торбаны саф нијәтлә байрам хончасындан пайла гайтарар, онун еви рузулу олар. Јени дејәрдиләр ки, гонагы бош гайтармајан шәхсин евинә үч гонаг бирдән кәләр. О, гонағлар ил боју о еви тәрәк етмәздиләр һәрмәт, Дәвләт вә Бәрәкәт. Инди дә беләдир новрузда бир касыбын вә ја көмәксизин үрәјини шад едәрсән Аллаһ да сәнә о үч гонагы кәндәрәр. Һәр биримизин евинә бу гонағлары арзу едәрәк дејирик. Новруз байрамынын мүбарәк олсун!

М. Сејидов

НОВРУЗ ТӘҢФӘЛӘРИНДӘН

Дүнјада елә дәрәд јохдур ки, онун дәрманы олмасын. Интеһасы дәрәд вар ки, онун дәрманы таплыб, дәрәд вар ки, һәлә дә дәрәдлиләрә дәрәд вәрир. Амма бу о демәк дејил ки, онун дәрманы јохдур. Әкәр бәлә олсајды онда кечмиш кечәнләримиз бу мүдриг кәламы кәтирмәздиләр: «Һәр дәрәдин бир дәрманы вар!»

Лоғманлар дәрманын көкүнү биткиләрин адына бағлајыблар. Бәлкә дә инсанла дүнјаја бир кәлән, онун һәр јүксәлишинин, һәр алчалышынын шаһиди олан биткиләр. Новруз кәләндә онлар да инсанлар тәки ојаныр, ганлары гайнајыр, бәтнләриндә һәјәти дујуб тәрпәшир, торпагдан баш галдырырлар. Демәли, һәјәт

ич, ган тәзиги јухары оланлара ән чох чајичәји ичмәјә мәсләһәт көрүлүр. Бөјүрүткән јарпагыны әзиб ағрыјан дишин үстүнә гојарсан, ағрысы кәсиләр. До-вшаналмасы дејилән битки вар. Мејвәләри јемәли олур. Дәмов дејилән дәри хәстәлијинин дәрманыдыр. Будагыны јандырыб сојудандан сонра дәмовун үстүнә гојун вәсалам, бахыб

сонра өзүнү ағыр һисс етмәрсән. Нәнә мэдә -ағрысынын гәнимидир. Гуру өскүрәкдә ағ туту дошабы һеч әлә дүшмәз, онча грам ич, синән тамам ачылсын. Суда биширилән әнчир, тут, һејва јарпағлары, әнчир ширәси, әнчир дошабы үрәк чатышмазлыгына бир көмәк еләјир ки, кәл көрәсән. Зоғал, сумаг, андыз көкү, палыд гозасы шә-

Илахыр чәршәнбәси

Новруз кәләндә сон дәрәд чәршәнбә онун ән дәрәдлән атрибутлары кими дә гејд олунур. Вә бу дәрәд чәршәнбәнин һәр бири бир охунмамыш китабдыр вә онларын һәр биринин ады илә бағлы балача тарихчәси вар. Мәсәлән, гар әријир су олур, су бүтүн кирләри јујур тәмизләјир, күнәш шуаларында јерә од чиләјир вә од кәлиб јери иси-

чәкикләри чүтүн ичәрисиндә, арзу тутуб аддымлајардылар. Кәчә оғланлар исә ат белиндә чөлә чыхар, чәлдә нијәт тутан гызлардан көзалты едәрдиләр. Нишанлы гызлар үчүн оғлан еви хончалар бәзәјиб пай кәтирәдиләр. Һәр кәндин өз адәт-әнәнәси вар иди. Вә һәр бири бу чәршәнбәни бир чүр гејд едәрдиләр. Кими плов биши-

дир, јел исә кәлиб, јер үзүнүн гышдан галан зир зибилени сүпүрүб апарыр. Беләликлә дә новрузун сон дәрәднүч илахыр чәршәнбәси, санки кәлин кими тәр тәмиз евә кәлир. Илахыр чәршәнбәдә кәлинләр, гызлар чөлә чыхар, кечәл тутмуш дашлары нијәт едиб чевирәдиләр. Кәлинләр евләд арзусу тутар, гызлар исә аилә гурмагы нијәт едәрдиләр. Көј –көјәрти топлајардылар, чүт чәкиб

риб пайларды, кими сүддү аш, кими исә көј көјәртидән кәтә һазырлајыб сүфрә ачардылар. Евләриндә хонча бәзәјиб, хончаја аилә үзвләринин сајы гәдәр шам дүзәрдиләр. Һәр биринизин евинә бол бәрәкәт хонча ширинлији вә саадәт арзу едирик. илахыр чәршәнбәниз мүбарәк!

М. Сејидов

Һәр дәрәдин өз дәрманы...

онлардада башлајыр, давам еләјир, өлүр... Инди јурдумуза Новруз кәлир, артыг јаздыр. Дүзү дүнјанын битки адына, јашыллыг адына нәји варса, инди јериндә ојнамагда, торпағын бәтниндән сыјрылыб чыхмагдадыр. Санылы күлләр өтәчәк, дүнја ала, јашыла бүрүнәчәк инсанлар да дүнјанын минбир рәнкинин сәјринә алачаг; јејәчәк, ичәчәк, ојнајачаг, охујачаг, ағрысы да олачаг, ачысы да...

Јахамызы ағрыағы-танымасын, амма ичиниздә өләси дә олачаг ки, насазлашааг. Онда нә бадә јазын һөкүмлә ана тәбиәтин гуағында бој-бој дуран һәр биткини дәрәиб евә кәтирәсиз, «бу сағалдар, бу јахшы дәрман биткисидир» дејә- һәр әлинизә дүшәни гәбул едәсиниз. Билин ки, һәр отун, һәр биткинин өз јери, өз шәфасы вар. Елә көтүрәк чај чичәјини. Чичәкләрини дәмлә

көрәчәксән сағалыб кетди. Јемишанын һәм ағачынын, һәм дә мејвәсинин адама бөјүк хәјри вар. Бунлары тапыб дәмләрсән, ичәрсән башағрысы, башкичәл-ләмәси сәндән ваз кечәр; гуш кими јүнкүл оларсан. Әмзикли аналар үчүн јемишан мејвәси хәјрилидир. Белә ки, сүдү артырыр, дурулашдырыр. Дәрчин һәзмә јаман көмәк еләјәнди, гычгырманын да гәнимидир. Пишијоту дејилән битки вар. Һәјачанлы, нараһат, һәр хырда шәјдән өтрү өсәбләшән адамла-ра мәсләһәтдир ки, пишијотуну гайнадыб күндә 3 көрә ичсинләр. Итбурну мејвәсинин гайнамышыны әлдә-ајагда баш верән гыч олмасынын, јатманын мәрһәмидир. Гарғыдалы сағағынын сујуну гайнадыб ичән хәстәлирин бөјүрәкләриндән даш, дуз гагач дүшүр. Хәрәк јејәндә үстүнә бир азча сумаг атсан иштаһан бирә-беш артар, һәм дә јејәндән

кәр хәстәлијинин мөлһәмидир. Дамоту чајы сакитлик кәтирир. Онун гурусуну барамг арасында әзиб ијләдикдә башдан бејиндән јоргунлуғу чыхарыр.

Ат әвәлији дә аз әлә дүшән мөлһәмидир. Ону јагда говуруб јејәнин мэдә бағырсагы дәрәд бәлә көрмәз. Кәклик оту тәр кәтирир, тәзәји ендирир. Узун сөзүн гысасы, бәдәнә јүнкүлүк кәтирир. Габаг мүррәбәси ганы дурудур, ган дамарларынын кирәчләнмәсинин габағынын алыр.

Дава-дәрман сарыдан бу гәдәр. Новруз кәлиб, јаз кәлиб елләримизә, истәрдик хәбәрдар еләјәк сизләри. Хәбәрдар еләјәк ки, чаныныза хәтә дөјмәсин. Биләсиз ки, тәбиәт мин дәрәд верибсә, мин бир дәрманда бағышлајыб. Ағрынызы, ачынызы јел апраһын, күн јандырсын. Чаныныз саф, мөлһәм олсун, дава-дәрман јаханызы танымасын.

Һазырлады Тәһир Сәләһ

Дербенддә Масленица бајрамы гејд едилди

Мартын 13-дә Дербенд шәһәр Мирзә Казым бәј золагында Славян халгынын баһарын кәлишини тәрәннүм едән Масленица бајрамы гејд едилди. Бајрамда, елә күчәдә исти-исти блини биширмәк үчүн шәраит дә јарадылмышдыр. Бајрама кәлән гонаглар иштиракчыларын рәнкарәнк славян милли кејим-ләринә һејран галмышдылар. Славян халгынын милли кејими вә маһнылары, адәт-әнәнәләри

дәнијәт идарәси тәрәфиндән тәшкил олунмушду. Тәдбирә кәлән гонаглары Дербенд шәһәр мәдәнијәт шөбәсинин мүдири Диларә Исабәјовна Солтанова гаршылајырды. Тәдбири өз мөһтәшәм чыхышы илә «Дербенд шәһәри» шәһәр даирәсинин биринчи муавини Видади Зејналов ачды. О өз чыхышында Масленица бајрамынын кәзәл хусусијәтләриндән данышды. О деди ки, Дербенд шәһәри кичик бир дүнјады, бу дүнјанын ичиндә чох халглар јашајыр. Вә халгларын һәр биринин бајрамында адәт-әнәнәләринә һөрмәтлә јанашмасынын өзү бир бајрамдыр. Вә бүтүн Славян халгыны, Дербенд сакинләри бу бајрам мунасибәти илә тәбрик етди. һаванын сојуг олмасына бахмајараг һәр кәс бу бајрамда иштирак едирди. Әсил бајрам абу-һавасы јашанды. Бир тәрәфдә самовар чајы, ширнијатлар, бир тәрәфдә чалчағыр. Тәдбирә кәлән һәр кәс рәгс едир, дејиб күлүрдү. Гышы тој бајрамла јола салыб, баһары самовар чајы илә гаршылајырдылар. Сонда, Дербенд шәһәр мәдәнијәт шөбәсинин мүдири Диларә Солтанова бүтүн тәдбир

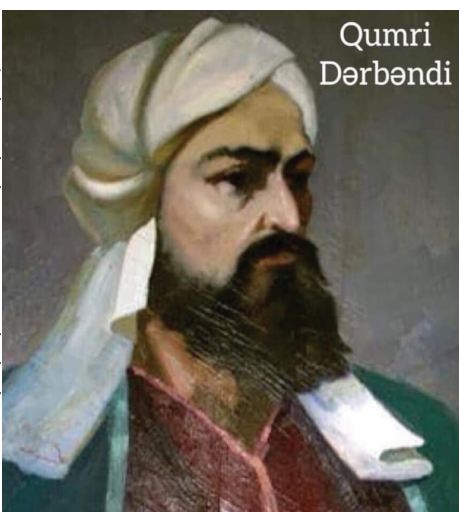
бу бајрамда нүмајиш олунурду. Тәдбирдә Дербенд шәһәр кәнчлик вә јарадычылыг ушаглыг евнин јетирмәләри, шәһәрин бир чох мәктәб вә мүәсисәләриндән иштиракчылар да вар иди. Тәдбир Дербенд шәһәр кәнчләр, идман вә мә-

иштиракчыларына вә бајрама кәлән һәр кәсә тәшәккүр етди. Биз дә бу тәбрикләрә гошулуруг, бүтүн Славян халгыны Масленица бајрамы мунасибәти илә үрәкдән тәбрик едирик. Бајрамыныз мүбарәк!

К.Бабајева

Дербендин сәси чох гәдимдән, дулу әҷдадларымызын силинмәз јаддшларындан кәлир. Нечә мин илләрин тарихи китабы гәдим шәһәр Дербендин XII әсрдән бәри јазыб јарадан шаирләри вә ашыглары олуб. һәр биринин гәләминдән бир дастан сүзүлүб Дербендин адыны өз чијинләриндә дашыјан јазарларымыз, ону бир зүмүрд бојунбағы кими шәрәф вәһдијатла дашыјылар.

Мирзә Мәһәммәд Тағы (Гумри) гочаман Дербендијиз Иранда, Түркіјәдә, Әрәбистанда, Мисирдә вә башга дәвләтләрдә дә лајигинчә тәмсил едәрәк таныдыб. Гумринин индинин өзүндә дә Иранда, Түркіјәдә таныјырлар онун гәзәлләрини әзбәр билирләр. Гумринин гәзәлләри дини олдуғундан, мүсәлман өлкәләриндә онун гәзәлләриндән истифадә едирләр. Мән дејәрдим ки, белә бир даһинин доғулуб боја-баша чатдығы һәр кәсин һејран олдуғу, бу мүгәддәс Дербенд шәһә-

Qumri
Dərbəndi

Дәмирјол коллечиндә мүсабигә

Мартын 12-дә Дербенд шәһәр Дәмирјол коллечиндә ДАССР-ин 100-иллијинә һәср олунмуш «Дағыстан халгларынын мәдәнијәти» адлы мүсабигә кечирилмишди. Дәмирјол коллечи төләбәләри вә мүәллимләри тәдбири ән јүксәк сәвијәдә һазырламышдылар.

Мүсабигәни коллечин директору Мирсәмәд Мирсејидович Сејидов ачды кәлән гонаглары саламлады дәмирјолу коллечин јаранмасы һағында кәләнләрә гысача мәлумат верди. Мирсәмәд мүәллим коллечин төләбәләри һағында данышды вә бурада јалныз оғланларын тәһсил алдығыны онларын нечә актив вә бачарыглы олдуғларыны вурғулады. Бүтүн төләбәләрин оғлан ушаглары олмағына бахмајараг, коллеч төләбәләри шәһәрин бүтүн тәдбирләриндә фәал иштирак едир вә мүкафатлар алырлар.

Мүсабигәдә төләбәләр һәр дилдә маһны охудулар, шеирләр сөйләдиләр, мүхтәлиф хал-

гларын адәт –әнәнәләрини нүмајиш етдиләр. Тәдбирдә, Азәрбајҗан Дәвләт Драм театрынын актрисалары Тәһминә Өмәрова вә Мәдинә һачыағајева Азәрбајҗан мәдәнијәтинин бир инчиси олан «Хынајахды» мәрәсимини төғдим етдиләр.

Мүнсифләр вә мүәллимләр һејјәти «Дербенд шәһәри» шәһәр мәдәнијәт шөбәсинин сәдри Диларә Исабәјовна Солтанова, Русија вә Азәрбајҗан Јазычылар бирлијинин үзвү Зејнәб Дербендли, Табасаран шаири Дилфуруз Ханәлијева тәдбирдә иштирак едәнләрә лајигли халларыны вердиләр. Дербенд шәһәр мәдәнијәт шөбәсинин баш мүтәхәссиси Фәридә һүсәјнова да тәдбири ишығландырды. Јарышманын сонунда мүнсифләр Диларә Солтанова вә Зејнаб ханым Дербендли јарышма иштиракчыларына даима вәтәнләрвәр олмағы вә белә актив олмаларыны сөйләдиләр.

М. Сејидов

Мәһрағада ики мәктәб вар: бири јухарыда, төпәнин башында, дикәри исә кәндин ашағы һиссәсиндә. Бу күнкү сәһбәт ашағыда јерләшән 1 нөмрәли мәктәбдән кедәчәк. Бу мәктәб Табасаран рајонунун ән гәдим мәктәбләриндән биридир – о

тәлтиф етмә мәрәсимини бу илин февралында олду.

Бу күнләрдә мәктәбдә Үмүмрусја «Живаја классика» мүсабигәси кечирилди. Мүнсифләр һејјәтини тәмсил едән мәктәб директору һәсәнов Әлиқрам, мәктәб директорунун тәлим вә тәрбијә үзрә

Мәһрәға мәктәбиндә

1913-чи илдә ачылмышдыр. Бу мәктәбдә муһарибәдән габаға Совет Иттифагы Гәһрәманы Шәмсулла Әлијев мүәллимлик еләмиш, дәрс вермишди. Мәктәбин бөјүк тарихи олдуғу кими, чох дејәрли әнәнәләри дә вар. һәммин әнәнәләри давам едән мүәллим коллективи бу күн дә јүксәк гәјмәт вә «Афәрин!» сөзүнә лајигдир.

Һәр ил одуғу кими, мәктәбдә бу илдә дә артыг бир нечә тәдбир кечирилиб. Әввәла ону гејд етмәлијик ки, өтән ил мәктәб шаирләри рајонун мүхтәлиф мүсабигәләриндә уғурла чыхыш едәрәк мүкафатларла лајиг олмушдулар. Коронавирус сәбәбиндән гәлибләр һәсәнова Марианна, Ајдемирова Күнел һәммин мүкафатлары ала билмәмишдиләр, буна кәрә дә

муавини Мүбариз Шыхмәһмәдов, директор муавини Рүстәм Рүстәмов, мүәллим Абдулһүсәј Әскәров ушагларын чыхышларына диггәтлә бахды, гәјмәтләмә мәсәләсинә чидди јанашдылар. Нәтичәдә биринчи јери Алина Бајрамоваја вердиләр, чүнки Алина даһа чидди һазырланмыш вә уғурла чыхыш етмишди.

Мәктәбин ана дили мүәллимләри «Ана дили күнү» тәнтәнәјлә гејд етдиләр. һәммин тәдбир Низами Кәнчәвинин 880-чи иллик јубиләјинә һәср олунмушду. Ана дили вә әдәбијат мүәллими Мүбариз Әдһәмович Шыхмәһмәдов кәлән гонагларын саламлады, даһи шаир Н.Кәнчәвинин «Хәмсә»синдән һәм Азәрбајҗан, һәм дә рус дилләриндән

бир парча оху, ушаглары онун јарадычылыгыла јахындан таныш еләди. Низами Кәнчәвинин һејјәти вә јарадычылыгы һағында мәктәбин ана дили вә әдәбијат мүәллими Чәннәт һәсәнбәј гызы Гулијева тәрәфиндән ешитдиләр.

23 февралда «Вәтән мүдафиәчиләри күнү»нү дама вә шаһмат үзрә јарышларла гејд етдиләр. Бу тәдбири һазырлајан вә рәһбәрлик едән бәдән тәрбијә мүәллими Ферман Шыхмәһмәдов олмушду.

Г. Өмәров

Өлмәзлик јашајан Гумри

риндә доғулуб јашамаг белә бөјүк шәрәфди. Бәзән дүшүнүрәм ки, инсан өлүр вә унутулур. Амма Дербендин јухары һиссәсиндә Гумри мејданындан јолум дүшәндә бахыб көрүрәм ки, мәни нараһат едән суала чаваб тапмышам. Инсан өлмәзлији өзү үчүн газана биләр, өз көрдүју ишләри вә әмәлләри илә, бах белә бизим даһимиз, шәрәфимиз Гумри Дербенди кими. Мирзә Мәһәммәд Тағы (Гумри) һағында чох јазылар, мән бу күн онун садәчә өлмәзлик зирвәсини хатырламаг истәдим. Дербендин

дәмир гапылары онун бәзәјидир, бу гапыларын бириндә Гумри бүстү, үзү Нарын галаја тәрәф бахыр. Чүнки о, өз Дербендинин баш тачы Нарын гала илә фәхр едиб, она кәрә дә үзү галаја тәрәф отуруб. Индинин өзүндә дә белә шаир вә јазарларымыз аз дејил, амма бу күн бу кичик јазымы мәһс даһи Гумри Дербендијә һәср етмәк истәдим. Кечмишимизи, тарихимизи унутмамаг үчүн илк елә һәр дөврүн шаирини хатырлатмалыјыг.

М. Сејидов

21 МАРТ – ҮМУМДУНҲА ПОЕЗИЈА КҮНУДУР

—Һачыкәрим Шамлы

Вермәјин Дәрбәнди јаделлиләрә

Гәдим түрк нәслијәм, Турандыр елим,
Дүшмәнә дағ чәкиб ондан бач алан.
Тарихдә жүз илләр хәјала далан,
Вермәјин Дәрбәнди јаделлиләрә.

Вәтәним билмирәм башлајыр хардан,
Гыфыллы гүрбәтдән јад орманлардан.
Бир јарным Савалан, бир јаным Туран,
Вермәјин Дәрбәнди јаделлиләрә.

Тарихи дастаным Дәдә Горгуддур,
Ајры дүшән халгым галх, ајаға дур.
Синәмдә губардыр, көзүмдә охдур,
Вермәјин Дәрбәнди јаделлиләрә.

Ачы тәлҗимизи кимләрә јазым,
Нә вах Борчалыны, Тәбризи кәзим.
Сорсалар дәрдимин һансыны дејим,
Вермәјин Дәрбәнди јаделлиләрә.

2003-чү ил

Јар инчимәзми?

Гәлбимин истәјин сорсам өзкәдән,
Ја Рәббим, бағышла јар инчимәзми?
Нәр јолдан өтәнә јарымдыр десәм,
Дар күндә һај верән јар инчимәзми?

Арасан дүнјаны өз-өзүнә сән,
Мин бир боја вуруб нәр сөзүнә сән.
Јар десәм нәр кимсәјә мән,
Арада төк галан јар инчимәзми?

Сөһәрин шөһинә шәрбәт гатмысан,
Көзәл бир мөкәна сөјрә чыхмысан.
Нәр күлдән – чичәкдән бир дәстә тутсан
Әтирли гызыкүл бил ичимәзми?

2005-чи ил

Дәрбәндим

Јарыб булудларын тутгун көксүнү,
Вүгарла зирвәдә учалыр башын.
Чәкәндә үстүнә ағ јорғаныны,
Көңлүм бир нәғмәјә бөләнир Дәрбәнд.

Мин бир һикмәти вар дағын-дәрәнин,
Тарихләр сирдашы Нарын –Галанын.
Хәзәрдән әсән хәфиф күләјин,
Дағына чан верир сәнин Дәрбәнд.

Һаны чана-чан верән биллур суларын,
Кечилмәз сајылан сәрт гајаларын.
Ипәк јолу илә көлән сәјјаһлар,
Мөһтәшәм Галана һејрандыр Дәрбәнд.

2005-чи ил

—Вагиф МЕҺДИ

Мәни

Сөһәр ојананда ширин јухудан,
Сүбһүн нәфәсиндән хәбәр ал мәни.
Думанлы дағлардан сүзүлүб ахан,
Чајларын сәсиндән хәбәр ал мәни.

Хәфифчә әсәндә баһар јелләри,
Титрәдәндә үздә зәриф телләри.
Дәстәлә, гоҳула назлы күлләри,
Онларын әтриндән хәбәр ал мәни.

Јенә һаваланыб гәлби Вагифин,
Һәсрәтини чәкир күллү чәмәнин.
Динләјәндә бүлбүлләрин чәһ-чәһин,
Ширин нәғмәсиндән хәбәр ал мәни.

Дүнјада

Инсан оғлу ана дејиб кәләндә,
Ләјласыны һалал ала дүнјада.
Ада-сана чата доғма елиндә,
Һагг јолунда бир из сала дүнјада.

Гара јыхыб јалан, бөһтан дејинчә,
Јалтаглыгла һарам тикә јејинчә.
Сүрүнә-сүрүнә папаг кәјинчә,
Әзрәјыл чаныны ала дүнјада.

Вагиф, гыров дүшдү сача-саггала,
Күнү-күндән даһа кәдирсән дала.
Бир күн елләр сәни саланда јола,
Јахшы сөз- сөһбәтин гала дүнјада.

АЗӘРБАЈЧАНЛЫ ГОНАГЛАР (Шеир С.Вурғунун 100 иллијилә әла- гәдар јазылмышдыр)

Азәрбајчандан кәлән гонаглар,
Дағлар дијары Дағыстаныма,
Дәрбәнд рајонума хош кәлмисиниз.
Сизи гаршыларыг күллә, чичәклә,
Тәмиз ешгимизлә, саф мөһәбәтлә.
Гапымыз ачыгдыр нәр вахт үзүнүзә,
Диләк диләјәрик нәр заман сизә.
Дава-далашы орада гутарарсыныз,
Јурдуна гајытсын гачгынларыныз.
О чәннәт јурду Гарабағда сиз
О көзәл мөкәнда, Чыдыр дүзүндә
Чалынсын Үзәјрин көзәл мусигиси,
Охунсун Бүлбүлүн хан маһнысы,
Хан гызынын, Вагифин руһу шад олсун.
Дағылан биналар бәрпа олунсун,
О сәнмүш очаглар јенә галансын.
Јенидән орада һәјат чанлансын,
О хары бүлбүлүн төк вәтәниндә.
Күл-чичәк сәпилсин нәр тәрәфиндә,
Тој сәси бүрүсүн бүтүн евләри,
Севинсин чаванлар, күлсүн үзләри.

Солтанат Нәзирова,
Бәрәкәј кәнди

—Һәбиб ӘЛИЈЕВ - 80

Инам

Сән ки көзләмирсән мәним зәнкими,
Онда көзләјирсән, севкилим, кими?
Бәлкә дүшүнүрсән: сәбрим түкәнәр,
Һичран јолларында үмидим сәнәр.
Јох, мәним нијјәтим, фикрим гәтидир,
Мөгсәдим дағ сели кими итидир.
Сәнә башгалары зәнк едән заман,
Онлары сусдуруб мәнәм данышан.
Нәјатым – сәнинлә сонсуз сөһбәтдир,
Бу да бир әләгә, бир мөһәббәтдир.
Мән сусуб хәјала далсам да јенә,
Нәсә үрәјимдә дејирәм сәнә.
Чүнки инанмырам ајрылыға мән,
Чүнки инанырам ајдынлыға мән.
Ешгинә үмидим һәлә сәнмәјиб,
Јох, кизли севкимин үзү дәнмәјиб.
Чаваб верәчәксән бир күн зәнкимә,
Гиймәт верәчәксән сөз чөләнкимә.
Бил ки, севән үрәк даһа зәнкиндир,
Бир итким варса да – о да зәнкиндир,
Титрәјир ичимдә зәнкчичәјитәк,
Јашыл кәдәрим кизләдәм кәрәк.
Јенә дә сәнинлә данышырам мән,
Инанырам: мәни ешидәчәксән.
Бир күн телефонун лап дәстәјинә Инанма.
Дүшмәсин гәм үрәјинә.
Кәдәри, нискили сил үрәјиндән.
О бири дүнјанын дәринлијиндән
Сәнинлә, севкилим, данышачағам –
Елә бу инамла јашајачағам.

Ата лајласы

Көзләримин габағында
Бој атырсан күндән-күнә.
Тәбәссүмүн илһам верир
Һәм анана, һәм дә мәнә.

Истәјирәм көзләринә
Гаранлыг јол тапаммасын.
Сән күлдүкчә көзләриндә
Ишыг јансын, севинч јансын.

Истәјирәм нәғмәләрин
Учалсын лап күнә, аја.
Гој чиләнсин әтир кими
Тәбәссүмүн бу дүнјаја.

Тәрк етмәсә күлүш сәни,
Јухуларын ширин олар.
Ананын да, атанын да
Үрәкләри сәрин олар.

Сәнин көрпә тәбәссүмүн
Евимизин бөзәјидир,
Ахы, өвлад сәадәти
Мөһәббәтин өзәјидир.

Күлүшүндән пәрвазланан
Мәним ата үрәјимдир.
Сәнин көзәл тәбәссүмүн
Ше'р кими кәрәјимдир.

Ушаг олан аиләнин
Гапысыны дөјмәз кәдәр.
Чохалса да гајгылары,
Белә өмүр дејил һәдәр.

Кечә сәссиз-сәмирсиздир,
Оғлума лајла чалырам.
Онун зәриф күлүшүндән
Ата кими зөвг алырам.

—Тәһмираз ИМАНОВ

Новрузумуз мүбарәк

Новруз кәлди, алды бизи дөврәјә,
Назү-не'мәт бәзәк олду сүфрәјә,
Шадлыг гонду нәр сифәтә, чөһрәјә,
Достлар, кәлин дејәк, күләк, шәнләнәк.
Новрузумуз мүбарәкди, мүбарәк.

Сығаллајыб дағы, чөлү, чәмәни,
Овсунлады думан мәни, чән мәни.
Нөрүкләри јашыл кәлин – сәмәни.
Бу кәлини ахы нечә сөвмәјәк?
Новрузумуз мүбарәкди, мүбарәк.

Јағыш дејил, көјдән јерә нур јағыр,
Тәмтәрагла вүсәт алыб кур јағыр.
Тамашаја досту-јары дур чағыр.
Ше'ләнсин мөшәл кими нәр үрәк,
Новрузумуз мүбарәкди, мүбарәк.

Бәнөвшәнин үмидкаһы колду, кол.
Нәр дијардан гонағымыз болду, бол.
Тутдугумуз бир ишыглы јолду, јол.
Јолумуздан неч дәнмәјәк биз кәрәк,
Новрузумуз мүбарәкди, мүбарәк.

Севкилиләр әһди-пејман бағлады,
Ағлајанлар севинчиндән ағлады.
Тәһмиразын гәлби чошду, чағлады.
Даим олсун сүфрәмиздә дуз-чөрәк,
Новрузумуз мүбарәкди, мүбарәк!

—Зейнәб Дәрбәндли

Јағыша гысгандым сәни

Һарај салдым јерә, көјә,
Дөндүм налә чәкән нејә,
Телиндән сүзүлүр дејә,
Јағыша гысгандым сәни.

Санма мәни гәриб, надан,
Мәнәм бу һәсрәти дадан.
О јанағыны исладан,
Јағыша гысгандым сәни.

Дуруб хәјала далдығын,
Дамласына мат галдығын.
Овчуна севиб алдығын,
Јағыша гысгандым сәни.

Өзү дәнсүн бу тәлҗин,
Мәнәсы итиб нәр шејин.
Мөндән белә чох севдијин,
Јағыша гысгандым сәни

07.11.2020.

Ширин дилим

Адамда һәвәс јарадыр,
Руһ мәнәлы дәрин дилим.
Нәр дилдә бир зәррәси вар,
Ана дилим, ширин дилим.

Әсирләри ашыб кәлир,
Дәниз кими дашыб кәлир.
Ичимиздән чошуб кәлир,
Исти дилим, сәрин дилим.

Зейнәб сәнлә нәфәс алыр,
Бу дилдә бир өлкә салыр.
Һамы она һејран галыр,
Доғма дилим, нарин дилим.

18.10.2016.

Утерянный аттестат № Б 3669523
об основном общем образовании, выдан-
ный МБОУ Сабнавинской СОШ им. М.С.
Умаханова в 2005 году на имя Загирова
Назаруллы Найаруллаевича, считать не-
действительным.

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.Һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
К.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
Һ.Һ. КӘРИМОВ
А.А.АФАКИШИЈЕВА
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
С.Ј.ГУЛИЈЕВА
Г.У. УМАРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ

Еһм оператору
А.Ј.АФАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН
ВӘ НӘШРИЈАТЫН
ҮНВАНЫ:

368600, Дағыстан
Республикасы,
Дәрбәнд шөһәри,
Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш
редактор 89894856030,
үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММЧ-дә
чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны
Дәрбәнд шөһәри,
С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын
кејфијјәти барәдә
мәтбәәјә мүрачигәт едә
биләрсиниз.

Рабитә, информасија
технолокијалары вә күтләви
коммуникасијалар саһәсин-
дә нәзарәт үзрә Федерал
хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија
васитәләринин гејдијјаты
һағында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, инфор-
масија технолокијалары вә
Күтләви коммуникасијалар
саһәсиндә нәзарәт үзрә
Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00349 01
декабр 2016.

Материалларда кедән факт-
лар үчүн мүүллифләр мә-
сулијјәт дашыырлар. Мүүл-
лифләрин мөвгеји илә редак-
сијанын мөвгеји ујғун кәлмәјә
биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды:
18. 03. 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №